

О. Тригуб, канд. екон. наук, асист.
КНУ імені Тараса Шевченка

ЕВОЛЮЦІЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНИХ БАНКІВ В УКРАЇНІ

Розглянуті основні етапи розвитку системи державних банків в Україні. Уточнено місце і роль державних банків у зарубіжних країнах. Сформульовані рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності вітчизняних державних банків в умовах фінансово-економічної нестабільності.

Ключові слова: система державних банків, банки з участю держави, перехідний банк, фінансова криза, ефективність.

Постановка проблеми. Розгортання фінансової кризи в Україні, що великою мірою спровокована загостренням політико-економічної ситуації в країні, втягуванням останньої зовнішнім агресором у військовий конфлікт, зумовлює необхідність перегляду вітчизняної концепції забезпечення безпеки у фінансовій сфері. Як показує досвід іноземних країн, активними учасниками процесу зміцнення національної системи фінансової безпеки в умовах кризи повинні бути державні банки. В умовах переходу від адміністративно-планової до ринкової моделі господарювання інститут державних банків в Україні був практично знищений. Їх місце зайняли вітчизняні приватні фінансово-кредитні установи та банки, створені за участю капіталу іноземних інвесторів. Тому наразі державні банки є малопомітними й малоефективними при виконанні важливих завдань державного значення. Це зумовлює необхідність перегляду місії та ролі державних банків в умовах кризи, розробку нової концепції їх діяльності як форпосту національної банківської системи на сучасному етапі.

Аналіз останніх публікацій. Суттєвий вклад у розробку теоретико-методологічних засад діяльності банківських установ і забезпечення стабільного й ефективного функціонування національної банківської системи внесли роботи В. Базилевича, З. Васильченко, І. Лютого, В. Міщенко, А. Мороза, С. Науменкової, М. Савлука та ін. Разом із тим, у вітчизняній науковій літературі проблемам функціонування саме державних банків сьогодні приділяється достатньо мало уваги. Так, окремим аспектам діяльності державних банківських установ присвячені роботи Оніщенко В.В., Чмучової І.М. та Шелудько Н.В. Тому у даному контексті актуальності набувають дослідження іноземних вчених-співробітників МВФ та Світового банку, а саме: Р Кала, Е. Леві-Йейеті, М.С. Мартінез-Перія, А. Мікко, У. Паніцци, М. П'ятковські, які відслідковують трансформацію ролі державних банків у різних країнах світу до і після останньої глобальної фінансової кризи.

Отже, **мета даного дослідження** полягає у визначенні основних етапів становлення та розвитку системи державних банків в Україні, а також з'ясуванні напрямів підвищення ефективності їх діяльності в умовах фінансово-економічної нестабільності.

Виклад основного матеріалу. Як показує досвід країн із розвинутою ринковою економікою, участь держави у другому рівні банківського сектору країни може проявлятися по-різному. Зокрема, у світовій практиці розрізняють повністю державні та частково націоналізовані банки. Серед останніх слід окремо виділити банки, в яких держава може бути власником істотної участі (від 10% статутного капіталу) та володіти контрольним пакетом акцій (50% і більше), тобто бути мажоритарним акціонером. Крім того, зустрічаються також випадки, коли держава є не прямим, а опосередкованим власником чи співвласником банківських установ – через державні підприємства, яким належить певна частка у статутному капіталі банків.

Разом із тим у вітчизняному законодавстві – Законі України "Про банки і банківську діяльність" – визначено, що до державних банків відносяться лише ті банки, сто відсотків статутного капіталу яких належить державі [1, ст. 7]. У даному нормативно-правовому акті уточнено також порядок створення та ліквідації державних банків і водночас відсутня інформація про особливості діяльності таких фінансово-кредитних установ, їх функції, специфіку банківських операцій та послуг. З огляду на це, єдине, чим відрізняються державні банки від приватних, це часткою держави у статутному капіталі. Незважаючи на такий суперечливий підхід до ідентифікації державних банків в Україні, у даному дослідженні у якості державних будемо розглядати не лише банки зі 100%-участю держави у їх капіталі, але й ті банківські установи, де держава прямо чи опосередковано також є співвласником.

Так, на підставі аналізу звітності НБУ [2] щодо власників істотної участі в капіталі вітчизняних банківських установ, на сьогоднішній день до категорії державних в Україні можна віднести одинадцять банків, з яких три банки є повністю державними, сім банків – з істотною участю держави у статутному капіталі та один перехідний банк, який, по суті, державним є тимчасово (табл. 1).

На думку Е. Леві-Йейеті, А. Мікко та У. Паніцци [3], найбільш розповсюдженими мотивами до втручання держави у банківський сектор країни, як правило, є наступні: необхідність підтримання стабільності функціонування та надійності банківської системи країни; необхідність згладжування й пом'якшення наслідків ринкових коливань через прояви ефекту асиметрії інформації; необхідність фінансового забезпечення соціально важливих і, як правило, неприбуткових, проектів; необхідність підвищення рівня розвитку вітчизняного фінансового ринку та забезпечення рівномірного доступу до банківських послуг населення різних регіонів країни.

Таблиця 1

Участь держави у банківській системі України станом на 19.02.2015 р.

Тип банків	Критерій участі	Назва банку	Частка держави у статутному капіталі банку, %	Власники істотної участі у статутному капіталі банку
Повністю державні банки	100%	ПАТ "Державний ощадний банк України"	100	Держава Україна в особі Кабінету Міністрів України
		ПАТ "Державний експортно-імпортний банк"		
		ПАТ "Державний земельний банк"		
Банки з істотною участю держави	від 50 до 100%	ПАТ АБ "Український банк реконструкції та розвитку"	99,9945	Держава Україна в особі Міністерства фінансів України
		ПАТ "РОДОВІД БАНК"	99,9937	
		ПАТ "Акціонерний комерційний банк Київ"	99,9369	
		ПАТ АБ "Укргазбанк"	92,99981	
	менше 50%	ПАТ "Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках"	77,79	Держава Україна в особі Національного банку України
		ПАТ "Комерційний банк "ХРЕЩАТИК"	24,9397	Департамент фінансів Київської міської державної адміністрації
		ПАТ "АКБ "Новий"	18,3297	ДП "КБ "Південне", яке знаходиться виключно у державній власності та підпорядковане Державному космічному агентству України
Тимчасові державні банки	100%	ПАТ "Перехідний банк "КРИСТАЛБАНК"	100%	Держава в особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб

Джерело: складено автором за даними Національного банку України [2].

Уточнимо етапи розвитку вітчизняної системи державних банків та спробуємо, таким чином, переконатися у справедливості зазначених вище тверджень щодо України.

На сьогоднішній день, на нашу думку, можна виокремити п'ять основних етапів. Перший етап створення системи державних банків в Україні розпочався після набуття нею незалежності і тривав практично 10 років. Так, наприкінці 1991 р. – на початку 1992 р. відбулося створення перших у незалежній Україні банків зі статусом державних – Ощадбанк, Укресімбанк, Укрсоцбанк, АПБ "Україна" та Промінвестбанк. По суті це була реорганізація тих фінансових установ, які надавали банківські послуги ще за часів радянського періоду історії України і діяли на основі закладів Державного банку СРСР. Невдовзі Укрсоцбанк, АПБ "Україна" та Промінвестбанк були акціоновані їх клієнтами та персоналом і, таким чином, перестали бути державними.

Водночас слід зазначити, що у цей період держава також ставала співзасновником ряду банків, пов'язаних із стратегічно важливими державними підприємствами. Так, у квітні 1992 року було створено ТОВ "Комерційний банк "Новий" (правонаступником якого сьогодні є ПАТ "Акціонерний комерційний банк "Новий"), співзасновником якого стало державне підприємство "Конструкторське бюро "Південне" – одна з провідних у світі організацій з розробки ракетних комплексів та ракетно-космічних систем. А у травні 1993 року за участі Департаменту фінансів виконавчого органу Київської міської ради було створено ТОВ "Комерційний банк сприяння розвитку підприємництва "Згода", правонаступником якого сьогодні є ПАТ "Комерційний банк "ХРЕЩАТИК". Відтоді тривалий час, як такої, потреби у створенні нових державних банків в Україні не виникало. Такий підхід обумовлювався невизначеністю й волатильністю політико-економічної ситуації в країні, бажанням відійти від радянської моделі функціонування банківської системи, основою якої були саме державні банки.

Другий етап розвитку вітчизняної системи державних банків ознаменувався тим, що у березні 2004 року НБУ було зареєстровано ПАТ АБ "Український банк реконструкції та розвитку" (далі ПАТ АБ "УБРР"). Даний банк було створено з метою сприяння розвитку інноваційної діяльності в Україні через надання банківських послуг та продуктів підприємствам, що займаються винахідницькою діяльністю.

Передумовою для наступного – третього етапу розбудови системи державних банків в Україні стало розгортання фінансової кризи 2008-2009 рр. Саме негативні наслідки для вітчизняної банківської системи фінансово-економічної нестабільності цього періоду стали підставою для проведення державою в особі Кабінету Міністрів України у липні 2009 року докапіталізації трьох проблемних банків – "Укргазбанку", "АКБ Київ" та "Родовід Банку". Завдяки цьому заходу держава стала власником контрольних пакетів акцій цих банківських установ.

Четвертий етап у розбудові національної системи державних банків пов'язаний із початком реформування вітчизняного фондового ринку та його ключової ланки – депозитарної системи. Так, у відповідності з вимогами Закону України "Про депозитарну систему України" №5178-VI від 06.07.2012 р. було створено на базі ПАТ "Всеукраїнський депозитарій цінних паперів" та зареєстровано НБУ у вересні 2013 року нову банківську установу ПАТ "Розрахунковий центр", в якій держава в особі НБУ є власником істотної участі в капіталі. Головною функцією даного банку є забезпечення проведення грошових розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, укладеними на фондових біржах та поза фондовою біржою.

Також знаковою подією четвертого етапу розбудови вітчизняної системи державних банків стало заснування у вересні 2013 року ПАТ "Держзембанк" – банку, який спільно з Урядом повинен забезпечити запровадження дієвого механізму фінансового забезпечення підприємств АПК та створення ефективної системи управління державними сільгоспугіддями.

Наразі, на нашу думку, розпочався новий – п'ятий етап розвитку системи державних банків в Україні, оскільки перебіг подій упродовж 2014 року – початку 2015 року приніс для вітчизняних банків, у т. ч. й для державних, нові виклики та можливості. Так, у 2014 році у вітчизняній банківській системі сталися карколомні зміни: за один рік було визнано неплатоспроможними 33 банки, по 17 з яких НБУ були прийняті рішення про ліквідацію [4, с. 36]. Саме для виведення з ринку одного з таких неплатоспроможних банків – ПАТ "ТЕРРА БАНК" – і забезпечення ефективного виконання зобов'язань перед його вкладниками Фондом гарантування вкладів фізичних осіб у грудні 2014 року було створено спеціалізовану банківську установу ПАТ "Перехідний банк "КРИСТАЛБАНК", єдиним акціонером якого поки що є держава Україна в особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Останній зобов'язаний здійснити продаж даного банку протягом трьох місяців з дня його створення [5, ст. 42]. З огляду на це, у таблиці 1 даного дослідження цей банк віднесено до категорії тимчасових державних банків.

Перш, ніж перейти до детального аналізу особливостей діяльності державних банків в Україні, уточнимо для порівняння місце і роль державних банків у банківських системах зарубіжних країн.

Дослідження фахівців МВФ показують, що у більшості країн із розвинутою ринковою економікою питома вага активів державних банків у загальних активах банківської системи не перевищує 10%. Цікаво також, що остання глобальна фінансова криза спричинила незначні зміни даного показника в цих країнах: з 6,7% у докризові 2001-2007 рр. до 8% у 2008-2010 рр. Натомість слід зауважити, що в країнах, які розвиваються, спостерігалася протилежна ситуація – за аналогічний період частка активів державних банків зменшилася з 20,5% до 17,3% [6, с. 103-104]. Такий напрямок розвитку подій можна

пояснити тим, що саме у країнах із розвинутою економікою у цей час більш масовими були процеси рекапіталізації, злиття та націоналізації проблемних фінансових інститутів.

Проаналізуємо також особливості діяльності державних банків у країнах Центрально-Східної Європи (далі ЦСЄ), частиною якої є і Україна. Перш за все, слід зазначити, що у даному регіоні участь держави у банківському секторі є неоднорідною. Зокрема, є країни, в яких державні банки взагалі відсутні – Естонія та Литва.

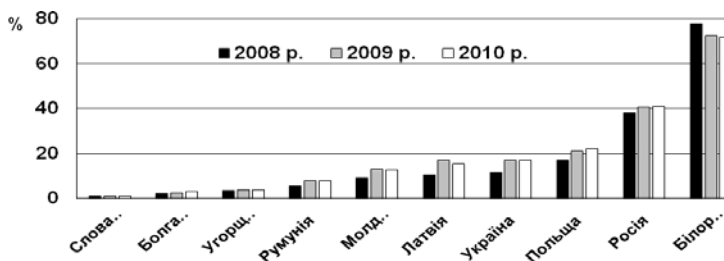

Рис. 1. Питома вага активів державних банків у банківських системах країн Центрально-Східної Європи у 2008–2010 рр.

Джерело: складено автором за даними Світового банку [7].

З рис. 1 видно, що у 2008-2010 рр. участь держави в банківському секторі була незначною в таких країнах, як Болгарія (в середньому 2,6% у сукупному портфелі активів банківської системи), Словаччина (0,9%) та Угорщина (3,7%). Водночас серед інших країн ЦСЄ найбільший вплив державні банки мали у Росії (в середньому 39,8% у сукупному портфелі активів банківської системи) та Республіці Білорусь (73,9%).

Проведений вище аналіз показує багатовекторність підходів у країнах ЦСЄ щодо місця й ролі державних банків у сучасній банківській системі. Зокрема, противники ідеї збільшення присутності державних банків у цих країнах найчастіше керуються наступними аргументами: присутність державних банків стримує розвиток добросовісної конкуренції у банківському секторі; в силу непрофесійного менеджменту призводить до неефективного використання бюджетних коштів; збільшує рівень політизованості банківської системи; негативно впливає на економічне зростання та розвиток національної економіки. Звичайно, такі звинувачення є безспідставними і, певним чином, стосуються діяльності й вітчизняних державних банків.

Розглянемо далі особливості функціонування державних банків в Україні. На сьогодні за даними НБУ серед одинадцяти вітчизняних державних банків найбільш впливовими є ПАТ "Ощадбанк" та ПАТ "Укрексімбанк". Саме ці два

державні банки упродовж останніх п'яти років разом із ПАТ "Приватбанк" займають лідируючі позиції у першій п'ятірці загального рейтингу вітчизняних банків за розмірами активів. Так, станом на 01.01.2015 р. ПАТ "Ощадбанк" посідав друге місце, а ПАТ "Укресімбанк" – третє [8]. Також до першої групи банків за розмірами активів входить ще один "практично державний банк" – ПАТ АБ "Укргазбанк", який займає останнє в цій групі шістнадцяте місце.

У свою чергу, до другої групи банків за розмірами активів входять ПАТ "КБ "Хрещатик", який займає дев'яту позицію у цій групі, або двадцять п'яту – у загальному рейтингу вітчизняних банківських установ, та ПАТ "Родовід Банк" – одинадцяте та двадцять сьоме місце відповідно. До речі, останній має статус санаційного банку, а, отже, він виконує важливе завдання щодо забезпечення стабільного функціонування фінансової системи країни – професійний колекшн проблемних боргів вітчизняних державних банків.

До третьої групи банків за розмірами активів з-поміж вітчизняних банків входить лише ПАТ "АКБ "Київ". Слід зазначити, що у 2014 році даний банк зазнав серйозних збитків (- 619,66 млн. грн). Тому у лютому 2015 року Кабінет Міністрів України прийняв рішення про застосування до даного банку спеціальної процедури, передбаченої ст. 39, 41 Закону України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб" [5], яка дозволить вивести ПАТ "АКБ "Київ" із ринку, водночас забезпечивши переведення депозитів його вкладників в інший банк з державною часткою – ПАТ "Укргазбанк".

Решта державних банків – ПАТ "АКБ "Новий", ПАТ "Розрахунковий центр", ПАТ "Перехідний банк "КРИСТАЛБАНК", ПАТ "Держзембанк" та ПАТ АБ "УБРР" – належать до четвертої групи банків за розмірами активів. При цьому ПАТ "Держзембанк" та ПАТ АБ "УБРР" посідають останні сходинки, маючи найгірші показники у вітчизняній банківській системі. Така ситуація, на нашу думку, обумовлена неефективною системою менеджменту в цих банках та недосконалістю законодавчого регулювання їх діяльності.

Проаналізуємо особливості діяльності основних восьми державних банків в Україні з 2008 року по 2014 рік. Як видно на рис. 2, за останні сім років питома вага активів цих державних банків у загальному портфелі банківських активів збільшилася на 10,3 п.п. Слід зазначити, що така позитивна динаміка була обумовлена, по-перше, частковою націоналізацією у липні 2009 року трьох банків (ПАТ "Укргазбанк", ПАТ "АКБ "Київ", ПАТ "Родовід Банк") та суттєвим зростанням обсягів активів двох найбільших державних банків – ПАТ "Ощадбанк" та ПАТ "Укресімбанк".

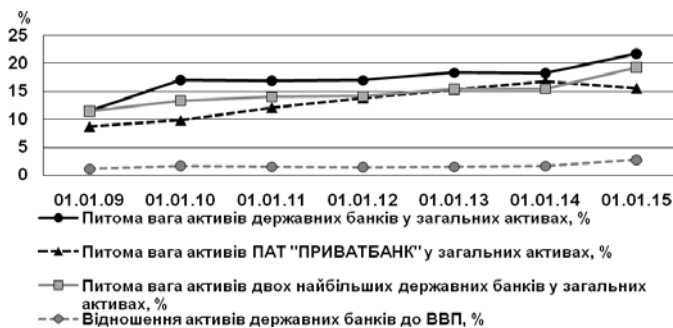

Рис. 2. Особливості діяльності державних банків в Україні у 2008–2014 рр.*

Джерело: розраховано та складено автором за даними Національного банку України [8, 9].

*У даних розрахунках не враховувалася інформація про результати діяльності ПАТ "КБ "Хрещатик", ПАТ "АКБ "Новий", ПАТ "Перехідний банк "КРИСТАЛБАНК".

Зокрема, протягом 2008-2014 рр. частка активів двох останніх банків у загальних активах вітчизняної банківської системи зросла на 7,8 п.п. і станом на 01.01.2015 р. становила 19,3% у загальних активах, в той час, як питома вага активів основних восьми державних банків і 21,8%. Якщо порівняти це значення із даними рис. 2, то можна зробити висновок, що воно відповідає рівню участі держави у банківському секторі Польщі.

До речі, Польща – це єдина країна-учасниця ЄС, якій вдалося уникнути рецесії у 2009 році, досягнувши зростання ВВП на рівні 1,6%, а у 2010-2011 рр. – в середньому на рівні 4,1%. При цьому велика заслуга у подоланні негативних наслідків глобальної фінансової кризи в цій країні належить саме банківській установі з прямою участю держави – Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski (з пол. Польський універсальний ощадний банк, далі РКО Bank Polski), який є найбільшим банком у банківській системі Польщі [10]. Зокрема, станом на 30.06.2014 р. частка РКО Bank Polski у кредитному портфелі банківської системи Польщі становила 18,3% та у депозитному портфелі – 17,7% [11, с.18]. Пряма участь держави в особі Державного Казначейства Республіки Польщі в капіталі даного банку складає 31,39% [11, с.43].

На думку М. П'ятковскі, великою заслугою РКО Bank Polski під час кризи було нарощування кредитного портфелю швидшими темпами, ніж польські філії іноземних банків, що контролювали у той час три четверті портфелю активів банківської системи Польщі. Так, протягом 2009-2011 рр. кредитний портфель РКО Bank Polski щороку зростав більш ніж на 1% по відношенню до ВВП країни [10, с. 70-71].

Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2015. – № 1(30)

Як видно на рис. 2, за останні сім років відбулася несуттєва зміна показника відношення активів українських державних банків до ВВП – лише на 1,6 п.п. і станом на 01.01.2015 р. цей показник становив 2,7%. Звичайно, щоб стати фінансовим стимулом для розвитку національної економіки, сприяти уповільненню темпів рецесії, блокуванню девальвації національної валюти, державним банком потрібно суттєво збільшити обсяги кредитування підприємств, що належать до стратегічно важливих галузей національної економіки – зокрема, підприємств АПК, суб'єктів МСБ та в цілому підприємств, що займаються виробництвом експортоорієнтованої продукції.

У грудні 2014 р. два найбільших державних банків – ПАТ "Ощадбанк" та ПАТ "Укресімбанк" – разом із рядом приватних банків (ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК", АТ "Дельта Банк", АТ "Райффайзен Банк Аваль", ПАТ "УКРСОЦБАНК", ПАТ "Промінвестбанк", АТ "СБЕРБАНК РОСІЇ") віднесено НБУ до категорії системно важливих банків [12], чим підкреслено їх рівень значущості для забезпечення стабільного функціонування національної банківської системи. Не зважаючи на те, що ПАТ "Ощадбанк" та ПАТ "Укресімбанк" займають за розмірами основних показників відповідно друге й третє місця у банківському секторі України, як видно з рис. 2, нарізно їм доволі важко конкурувати з ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК". На сьогоднішній день кардинальних змін потребує система менеджменту у вітчизняних державних банках, підтвердженням чого може також слугувати інформація про фінансові результати діяльності державних банків за останні шість років (табл. 2)

Таблиця 2

Фінансові результати діяльності державних банків України та ПАТ "ПРИВАТБАНК" у 2009-2014 рр.

Назва банку	Станом на 01.01.10р.	Станом на 01.01.11р.	Станом на 01.01.12р.	Станом на 01.01.13р.	Станом на 01.01.14р.	Станом на 01.01.15р.
ПРИВАТБАНК	1 050 489	1 370 179	1 425 816	1 532 760	1 873 392	749 036
Ощадбанк	692696	460601	530991	565825	678784	-8564446
Укресімбанк	21124	51307	88114	159732	198616	-9805548
Укргазбанк	-4415600	10058	-3613984	1100254	1001973	-2801124
"Київ"	-2987940	-220702	16870	4422	4131	-619659
Родовід Банк	-4215998	-4264124	-1399093	-10593	-70298	-266802
УБРР	-29534	1607	95	-6744	94	-11076
"Розрахунковий центр"	-	-	-	-	996	4896
Держзембанк	-	-	-	-	-2911	2135

Джерело: складено автором за даними Національного банку України [6].

Висновки. Підводячи підсумки, вважаємо, що в нинішніх умовах потрібно серйозно переосмислити роль державних банків у розбудові національної економіки та забезпеченні сталого розвитку фінансової системи України. Як

ніколи, сьогодні нагально необхідно, щоб державні банки були еталоном надійних фінансових посередників, ефективними фінансовими агентами уряду в реалізації національної програми реформ. З огляду на це, потрібно адаптувати систему менеджменту державних банків до роботи в умовах фінансової кризи. Для цього нагальним є життя на найвищому державному рівні наступних заходів: розробка чіткої стратегії розвитку системи державних банків в Україні, визначення їх сфер відповідальності й механізму взаємодії щодо фінансового забезпечення різних галузей національної економіки, а також затвердження єдиного координатора діяльності державних банків, зокрема, в особі Міністерства фінансів України. Також доречним є прийняття окремого закону про державні банки, або внесення уточнень до закону про банки і банківську діяльність, де б чітко висвітлювалися основні напрями діяльності державних банків в Україні та сфера їх відповідальності.

На нашу думку, перспективи подальших досліджень у даному напрямку слід пов'язати з вивченням напрямів підвищення конкурентоспроможності державних банків та з'ясуванні їх конкурентних переваг порівняно з банками з іноземним капіталом на сучасному етапі.

Література

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
2. Інформація про власників істотної участі [Електронний ресурс] // Національний банк України: [сайт]. – Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=6738234&cat_id=51342_
3. Should the government be in the banking business?: the role of state-owned and development banks / by Eduardo Levy, Yeyati, Alejandro Micco, Ugo Panizza // Working Paper № 517. – Washington, DC: Inter-American Development Bank, 2004. – 48 p.
4. Банківська система України 2015: виклики та перспективи [Електронний ресурс] // Національний банк України: [сайт]. – Режим доступу: <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=14741673>.
5. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 р. № 4452-VI [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4452-17/page>.
6. Global Financial Development Report 2013: Rethinking the Role of the State in Finance. – Washington, DC: World Bank, 2012. – 220 p.
7. Bank Regulation and Supervision Survey (dataset) [Internet Resource] // World Bank: [website]. – URL: <http://econ.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/EXTGLOBALFINREPORT/0,,contentMDK:23267421~pagePK:64168182~piPK:64168060~theSitePK:8816097,00.html>.
8. Дані фінансової звітності банків України [Електронний ресурс] // Національний банк України: [сайт]. – Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097.

Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2015. – № 1(30)

9. Макроекономічні показники [Електронний ресурс] // Національний банк України: [сайт]. – Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=57896.
10. Marcin Piatkowski. The Anti-Cyclical Role of PKO BP in Poland during the Global Crisis // Kwartalnik nauk o przedsiębiorstwie. – 2012. – № 4. – P. 69-76.
11. The PKO Bank Polski SA Group Director's Report for the first half of 2014 [Internet Resource] // PKO Bank Polski: [website]. – URL: http://www.pkobp.pl/media_files/414b6f0b-9dfc-4ffe-8a69-d1023ec442b5.pdf.
12. НБУ затвердив методуку визначення системно важливих банків [Електронний ресурс] // Національний банк України: [сайт]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=13264033.

References

1. Pro banky i bankivsku diialnist: Zakon Ukrainy vid 07.12.2000 r. № 2121-III // Verkhovna Rada of Ukraine: [website]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
2. Informatsiia pro vlasnykiv istotnoi uchasti // National Bank of Ukraine: [website]. – URL: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=6738234&cat_id=51342_
3. Should the government be in the banking business?: the role of state-owned and development banks / by Eduardo Levy, Yeyati, Alejandro Micco, Ugo Panizza // Working Paper № 517. – Washington, DC: Inter-American Development Bank, 2004. – 48 p.
4. Bankivska sistema Ukrainy 2015: vyklyky ta perspektyvy // National Bank of Ukraine: [website]. – URL: <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=14741673>.
5. Pro systemu harantuvannia vkladiv fizychnykh osob: Zakon Ukrainy vid 23.02.2012 r. № 4452-VI // Verkhovna Rada of Ukraine: [website]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4452-17/page>.
6. Global Financial Development Report 2013: Rethinking the Role of the State in Finance. – Washington, DC: World Bank, 2012. – 220 p.
7. Bank Regulation and Supervision Survey (dataset) // World Bank: [website]. – URL: <http://econ.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/EXTGLOBALFINREPORT/0,,contentMDK:23267421~pagePK:64168182~piPK:64168060~theSitePK:8816097,00.html>.
8. Dani finansovoi zvitnosti bankiv Ukrainy // National Bank of Ukraine: [website]. – URL: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097.
9. Makroekonomichni pokaznyky // National Bank of Ukraine: [website]. – URL: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=57896.
10. Marcin Piatkowski. The Anti-Cyclical Role of PKO BP in Poland during the Global Crisis // Kwartalnik nauk o przedsiębiorstwie. – 2012. – № 4. – P. 69-76.
11. The PKO Bank Polski SA Group Director's Report for the first half of 2014 // PKO Bank Polski: [website]. – URL: http://www.pkobp.pl/media_files/414b6f0b-9dfc-4ffe-8a69-d1023ec442b5.pdf.
12. NBU zatverdyv metodyku vyznachennia systemno vazhlyvykh bankiv // National Bank of Ukraine: [website]. – URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=13264033.

Е.В. Тригуб, канд. экон. наук, ассист.
КНУ имени Тараса Шевченко

ЭВОЛЮЦИЯ СИСТЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННЫХ БАНКОВ В УКРАИНЕ

Рассмотрены основные этапы развития системы государственных банков в Украине. Уточнено место и роль государственных банков в зарубежных странах. Сформулированы рекомендации по повышению эффективности деятельности отечественных государственных банков в условиях финансово-экономической нестабильности.

Ключевые слова: система государственных банков, банки с участием государства, переходной банк, финансовый кризис, эффективность.

O. Trygub, Ph.D., Assistant
National Taras Shevchenko University of Kyiv

EVOLUTION OF STATE-OWNED BANKS' SYSTEM IN UKRAINE

The main stages of development of state-owned banks' system in Ukraine are considered. The place and role of government-controlled banks in foreign countries are clarified. The article contains proposals how to improve the efficiency of domestic state-owned banks under conditions of financial crisis.

Keywords: system of state-owned banks, partially government-controlled banks, bridge bank, financial crisis, efficiency.